

Фінанси, банківська справа та страхування

УДК 657:331

Ротар Анна Євгенівна

*здобувач вищої освіти факультету фінансів, підприємництва та обліку
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича*

Ротарь Анна Евгеньевна

*соискатель высшего образования факультета финансов,
предпринимательства и учета
Черновицкого национального университета имени Юрия Федьковича*

Rotar Anna

*Graduate of the Faculty of Finance, Entrepreneurship and Accounting
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University*

Юрій Едуард Олександрович

*кандидат економічних наук, доцент,
завідувач кафедри публічних, корпоративних фінансів
та фінансового посередництва
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича*

Юрий Эдуард Александрович

*кандидат экономических наук, доцент,
заведующий кафедрой общественных, корпоративных финансов
и финансового посредничества
Черновицкий национальный университет имени Юрия Федьковича*

Yurii Eduard

*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Head of the Department of Public,
Corporate Finance and Financial Intermediation
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University*

**УДОСКОНАЛЕННЯ КОНТРОЛЮ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА
ПІДПРИЄМСТВІ
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ КОНТРОЛЯ ПРОИЗВОДСТВЕННЫХ
ЗАПАСОВ НА ПРЕДПРИЯТИИ
IMPROVING THE CONTROL OF INVENTORIES AT THE
ENTERPRISE**

Анотація. У статті розкрито значення виробничих запасів для підприємств, виявлено проблеми їх обліку та контролю. Визначено напрями підвищення ефективності використання та руху виробничих запасів підприємств. Обґрунтовано важливість здійснення незалежного аудиту у системі обліку й контролю використання виробничих запасів.

Ключові слова: виробничі запаси, бухгалтерський облік, матеріально-технічне забезпечення, аудит, контроль.

Аннотация. В статье раскрыто значение производственных запасов для предприятий, выявлены проблемы учета и контроля производственных запасов на предприятиях. Определены направления повышения эффективности использования и движения производственных запасов предприятий. Обоснована важность осуществления независимого аудита в системе учета и контроля использования производственных запасов.

Ключевые слова: производственные запасы, бухгалтерский учет, материально-техническое обеспечение, аудит, контроль.

Summary. The article reveals the importance of inventories for enterprises, identifies problems of accounting and control of inventories at enterprises. The directions of increase of efficiency of use and movement of production stocks of the enterprises are defined. The importance of conducting an independent audit in the system of accounting and control of the use of

inventories is substantiated.

Key words: *inventories, accounting, logistics, audit, control.*

Вступ та постановка проблеми. За сучасних умов розвитку економіки необхідною передумовою виробництва сільськогосподарської продукції є наявність значної кількості виробничих запасів, оскільки матеріальні витрати на цих підприємствах займають найбільшу питому вагу. Ефективне управління запасами дає змогу мінімізувати ризик банкрутства підприємства та забезпечити постійність, ритмічність та безперервність його діяльності.

Тому особливої уваги потребує контроль за використанням виробничих запасів. Необхідно забезпечувати чіткий контроль за їх наявністю та надходженням з метою збереження, стабілізації та підвищення ефективності роботи суб'єкта господарювання. Актуальність обраної теми зумовлює необхідність по-новому визначити роль і місце виробничих запасів, здійснити вдосконалення його обліку та обґрунтувати методологію в системі управління.

Аналіз досліджень та публікацій. Питаннями сутності обліку та аудиту виробничих запасів розглядалися та продовжують досліджуватися багатьма вітчизняними і зарубіжними науковцями з різним ступенем теоретичного і практичного висвітлення. Зокрема, вагомий внесок у розвиток та удосконалення обліку та контролю виробничих запасів зробили Бутинець Ф.Ф., Валусь Б.І., Жилкіна Л.В., Кужельний М.В., Лінник В.Г., Рудницький В.С., Сопко В.В., Смоленюк П.С., Чаюн І.Ю., Бондар І.Ю., Павлюк І., Сиротенко Н.А., Очеретько Л.М.

Чаюн І.Ю., Бондар І.Ю. виділяють запаси, як матеріальні ресурси необхідні для забезпечення розширеного відтворення, обслуговування сфери нематеріального виробництва та задоволення потреб населення, які зберігаються на складах або в інших місцях з метою їх наступного

використання. На думку І. Павлюк, у процесі реформування системи обліку та впровадження національних стандартів обліку змінюються вимоги щодо обліку і аналізу виробничих запасів, розширюються поставлені перед ними завдання [5].

Незважаючи на достатню кількість досліджень і публікацій питання обліку виробничих запасів на підприємствах залишаються недостатньо вивченими і вимагають подальших досліджень у цьому напрямі.

Мета статті. Визначення потенційних аспектів удосконалення обліку і аудиту за наявністю і рухом виробничих запасів на підприємствах, з метою удосконалення системи управління ними на підприємствах, дослідження особливостей їх обліку і аудиту в системі управління промислового підприємства.

Виклад основного матеріалу. Важливим фактором формування ринкових відносин в Україні є раціональне формування і використання матеріально-технічної бази, забезпеченість підприємства матеріальними ресурсами є важливим напрямом ефективного ведення господарства. Враховуючи те, що витрати сировини, матеріалів, палива, напівфабрикатів у більшості підприємств займають 80–90% серед всіх витрат на виробництво нової продукції, то головним завданням є визначення забезпеченості підприємства різними видами матеріальних ресурсів та пошук резервів раціонального їх використання [1].

Основними проблемами при організації та веденні обліку запасів на думку Очеретько Л.М. [4] є:

- 1) відсутність необхідних реквізитів в первинних документах з обліку запасів, що ставить під сумнів правдивість та достовірність інформації, що в них відображена;
- 2) порушення строків проведення інвентаризації, що ставить під сумнів факт наявності запасів на підприємстві;
- 3) порушення норм списання запасів, що тягне за собою завищення

витрат підприємства;

4) порушення порядку відшкодування витрат та випадків крадіжок матеріально-відповідальними особами, що призводить до відображення неправильної суми витрат.

Вирішення проблеми ефективного розвитку та зростання виробничого потенціалу господарських підприємств потребує створення системи управління виробництвом, в основу якої має бути покладено формування інформації про виробничі запаси підприємства.

Особливістю запасів є те, що вони належать до оборотних активів. Отже, запаси призначені для реалізації або споживання протягом одного операційного циклу або протягом 12 місяців з дати балансу.

При відпуску запасів у виробництво, з виробництва, продаж та іншому вибутті оцінка їх здійснюється за одним з таких методів:

- 1) ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів;
- 2) середньозваженої собівартості;
- 3) собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО);
- 4) нормативних затрат;
- 5) ціни продажу.

На думку Сиротенко Н.А. [6], сьогодні важлива роль приділяється різним аспектам оптимального споживання ресурсів. Вирішення цієї проблеми вимагає від системи управління нових підходів щодо організації внутрішніх потоків інформації про рух запасів, які формуються функціями обліку та контролю задля задоволення різноманітних потреб користувачів.

Основними цілями процесу управління матеріально-технічного забезпеченням є:

- 1) забезпечення наявності безперервного потоку матеріальних ресурсів, контроль за станом зберігання, встановлення нестач, лишків;
- 2) своєчасне та повне визначення потреби підприємства у сировині, матеріалах, інструментах та інших необхідних ресурсах, виявлення

законності правильності та економічної доцільності їх придбання, оприбуткування, зберігання;

3) підвищення якості матеріальних ресурсів, контроль обґрунтованості і дотримання норм витрачання палива, кормів, насіння, будівельних матеріалів та інших матеріальних ресурсів;

4) виявлення матеріальних цінностей, які не використовуються;

5) перевірка стану обліку і внутрішнього контролю, достовірності інформації про наявність активів.

Найважливішим питанням контролю і документальної ревізії є перевірка повноти і своєчасності оприбуткування сільськогосподарської продукції. Аудит виробничих запасів починають з перевірки своєчасності і повноти проведення інвентаризації запасів та контролю виконання угод з постачальниками і покупцями.

Отже, належно організована робота внутрішнього аудиту, а особливо в умовах виходу з економічної кризи, спонукатиме працівників підприємства дотримуватися чинного законодавства та нормативних актів, а також розробленої підприємством політики, планів, внутрішніх правил та процедур, вчасно виявляти та знижувати ризик непередбачених витрат чи втрати репутації підприємством.

Саме тому можна виділити наступні напрямки вдосконалення управління виробничими запасами на підприємствах:

1) підвищення оперативності інформаційного забезпечення управління виробничими запасами підприємств, яке забезпечується запровадженням інформаційних технологій обробки економічної інформації;

2) удосконалення системи автоматизації обліково–аналітичних робіт в управлінні виробничими запасами та обґрунтування раціональних методів проведення інвентаризації виробничих запасів, оскільки успішне функціонування підприємств залежить, перш за все, не тільки від

вдосконалення внутрішньогосподарської діяльності взагалі, а і від того, наскільки розвинута система автоматизації їхньої діяльності;

3) узгодження механізмів бухгалтерського і податкового обліку виробничих запасів;

4) обґрунтування системи обліку матеріальних витрат на освоєння нової техніки і технології виробництва;

5) чітка організація обліково–контрольних процедур руху запасів підприємств (застосування прийомів обліку за центрами відповідальності, заходів контролю та оперативного регулювання процесів утворення запасів).

Висновки та пропозиції. Підсумовуючи вищезазначене, можна зробити висновок, що реалізація вказаних напрямів удосконалення обліку запасів підприємством в подальшому вплине на поступовий ріст прибутку підприємства та призведе до значного підвищення результативності його фінансово–економічної діяльності. Це дозволить налагодити більш дієвий і менш трудомісткий облік, контроль за наявністю, рухом і використанням виробничих запасів, а також досягти їх економії.

Для того, щоб стабільно здійснювати процес виробництва на підприємстві, мають бути постійно оборотні засоби в матеріальній формі. Так, підприємство повинне мати в необхідних розмірах запаси сировини і матеріалів, насіння, кормів, нафтопродуктів та інших цінностей. При їх використанні збільшуються витрати на виробництво, результатом якого є створення готової продукції.

Література

1. Артем'єва Л. Облік малоцінних та швидкозношуваних предметів // Баланс. 2008. № 53. С. 24-25
2. Васьковська М. С. Особливості організації обліку запасів в комп'ютерній управлінській системі «1С: Підприємство 8.1» // Вісник

Хмельницького національного університету. 2009. №. С. 90-94.

3. Єлець О. П., Мілаєнко Я. Є. Зміст матеріально-технічного забезпечення підприємства. URL: http://confcontact.com/2015_04_25/2/2_elets_milaenko.html
4. Очеретько Л. М., Федоряк А. В. Удосконалення програми проведення внутрішнього аудиту виробничих запасів на підприємстві // Сталий розвиток економіки. 2013. № С. 233–239.
5. Павлюк І. Проблеми бухгалтерського обліку виробничих запасів, товарів та пропозиції щодо їх вирішення // Бухгалтерський облік і аудит. 2010. № 6. С. 40–57.
6. Сиротенко Н. А. Запаси – об'єкт обліку та контролю: сучасний стан та напрями вдосконалення // Вісник соціально-економічних досліджень. 2009. Вип. 36. С. 160–165.